

תפילה – הכוזרי

זמן האיכות המשובח

נמשיך בדברי רבי יהודה הלוי בספר הכוזרי. במאמר שלישי מתאר ריה"ל את עבודת התפילה כחלק מרכזי בעבודת ה' של 'החסיד', כלומר האדם השלם שמתנהג בצורה האידיאלית על-פי רצון הבורא ועל-פי הסדר הנכון לנפשו. מלבד הלימוד שמלמד אותנו ר' יהודה הלוי על התפילה עצמה – ניתן ללמוד מעצם הגדרת התפילה כחלק מעבודת החסיד, שהוא כאמור האדם השלם: התפילה היא הזמן המרומם ביותר לא רק אצל אדם פשוט, אלא אפילו אצל 'החסיד' - האיש השלם, שהתנהגותו היא המופת, החזון העליון בהתממשותו. התפילה היא זמן האיכות המשובח ביותר שהאדם מסוגל להגיע אליו. בעצם, התפילה מבחינה מסויימת, שואפת לכיוון מדרגת הנבואה. אמנם היא איננה דיבור א-לוהי עם האדם, אבל היא כן דיבור של האדם עם א-לוהיו. זו שאיפה להתקדם, להגיע למדרגה של קרבת ה'.

תחילה ריה"ל מאריך ומפרט איך כל האברים סרים למשמעתו של האדם (לצורך התפילה):

"ואחר זאת ההכנה (הנפשית), יעיר כח הרצון את כל האברים המשמשים אותו בזריזות וחשק ושמה, ויעמדו בעת עמידה מבלי עצלה, וישתחוו עת שיצנום בהשתחויה, וישבו בעת הישיבה, ויביטו העינים הבטת העבד אל אדוניו, ויעמדו הידים מהתעסקותן, ולא תצטרף האחת אל האחרת, וישתוו הרגליים לעמידה, ויעמדו כל האברים כנבהלים ויראים למשמעתו והנהגתו, לא ישגיחו אם יהיה בהם כאב או חולשה, ותהיה הלשון מתאימה למחשבה כדי שלא תהיה יתרה עליה, ולא ידבר בתפילתו על דרך השגרה וההרגל כמו הזורזיר והתוכי, אלא עם כל מלה מחשבה והתבוננות בה"

אחרי שריה"ל מסביר איך התפילה צריכה להיראות, הוא מדגיש את חשיבותה בהגדרה המפורסמת: לב הזמן ופריו. הוא מסביר שכיוון שבזמן התפילה האדם עובד על עצמו עבודה רוחנית ומתפתח ברוחו – הוא רוצה לשוב אליה כל הזמן:

"ותהיה העת ההיא לב זמנו ופריו, ויהיו שאר עתותיו כדרכים המובילות לזו, יתאנה קרבתה, הואיל ובה ידמה לרוחניים ויתרחק מהבהמיים. ויהיו פרי יומו ולילו אותן שלש שעות התפילה".

ריה"ל מסביר מדוע יש צורך בשלוש תפילות ביום – במהלך היום המפגש עם העולם החומרי שוחק את הנפש ואת המדרגה הרוחנית שהאדם קנה בתפילה:

"והסדר הזה לנפש כסדר המזון לגוף, והוא מתפלל לנפשו ונזון לגופו, ונשארת ברכת התפילה עליו עד זמן תפילה אחרת, כהישארות כח סעודת היום עד שיסעד בלילה. והנפש הולכת ונערכת ככל שמתרחק זמן התפילה ממנה ממה שבא עליה מעסקי העולם, כל שכן אם מביא [אותו] הצורך [שלו] לחברת נערים ונשים ואנשים שאינם מהוגנים, וישמע (-עלול לשמוע) מה שיעכיר זוך נפשו, מדברים מגונים ושירים שתרוגן (-תימשך) הנפש אליהם ולא יוכל למשול בה. ובתפילה יטהר נפשו ממה שעבר, ויכין אותה לעתיד"

(ספר הכוזרי מאמר שלישי, ה.)

כמו שאדם צריך לאכול מדי כמה שעות כדי לתחזק את הגוף שלו שלא יקרוס – כך בדיוק התפילה מתחזקת את נפשו, זה האוכל שלה, הנפש לא יכולה לחיות בלעדיה. התפילה 'שוברת את הצום' של הנפש, ומטהרת ומזככת אותה גם כהכנה לעתיד, והיא החלק בכל יממה שמהווה את תכלית החיים.